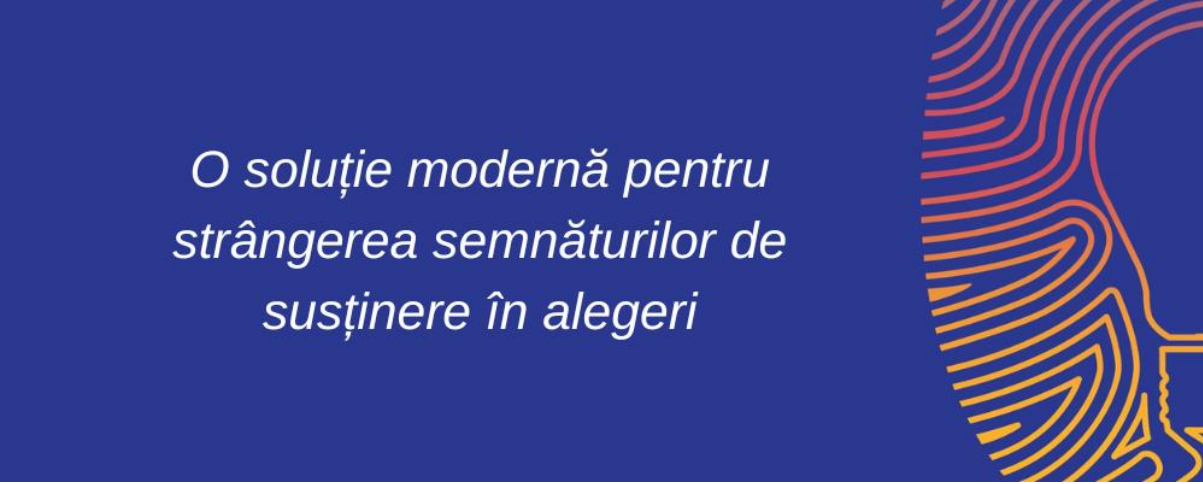

O SOLUȚIE PENTRU STRÂNGEREA SEMNĂTURILOR DE SUSȚINERE ÎN ALEGERI

Anul electoral 2024, extins în 2025, a adus din nou în atenția publicului problema semnăturilor de susținere pentru candidații înscriși în alegeri. Putem spune că este o soluție legislativă care se înscrie în tradiția românească a „formelor fără fond”, sau, mai recent, a „ideilor bune prost implementate”.

În cele ce urmează, propunem o amendare a sistemului actual pentru a da sens întregului demers. Soluția pe care o propunem are două componente: scăderea numărului total de semnături și verificarea riguroasă a semnăturilor depuse. Soluția se bazează pe folosirea instrumentelor digitale disponibile la acest moment.

*O soluție modernă pentru
strângerea semnăturilor de
susținere în alegeri*

I. Importanța semnăturilor de susținere și problema actuală

Semnăturile de susținere reprezintă un filtru de relevanță pentru candidați. Cerința depunerii semnăturilor a fost extinsă la toate categoriile de competitori odată cu mini-reforma electorală din 2015.

Elementul central al schimbării din 2015 a fost liberalizarea vieții politice, permițând fondarea partidelor politice cu doar 3 membri fondatori, similar cu alte asociații. Anterior, numărul minim de membri era 25.000, distribuiți în întreaga țară, și acesta reprezenta filtrul de relevanță. Partidele erau obligate să actualizeze anual listele de membri, dar nu aveau nevoie să prezinte liste de semnături la înscrierea candidaților.

Un nou filtru de relevanță a fost necesar pentru a evita situațiile în care sute de partide mici s-ar fi înscris în alegeri naționale doar pentru că se poate. Aceasta ar fi condus la buletine de vot de dimensiunea unor cărți, impracticabile și cu costuri mari. În diverse țări, se folosesc două categorii de astfel de filtre: depunerea unor garanții în bani, care se pierd dacă partidul nu întrunește un număr minim de voturi, respectiv prezentarea unui număr de semnături de susținere. Parlamentul României a ales a doua variantă, care este considerată mai corectă, în sensul că nu condiționează participarea în alegeri de un anumit nivel de avere.

Pusă în practică, soluția aleasă are două deficiențe majore:

1. **Numărul de semnături necesare este foarte mare.** Regula generală este 1% din numărul total de alegători dintr-o circumscripție (0,5% pentru alegerile parlamentare, începând din 2020), cu praguri minime pentru diverse tipuri de alegeri. Sunt importante câteva observații:
 - Procentul de 1% este pragul de sus al recomandărilor Comisiei de la Veneția pentru statele care folosesc acest sistem.
 - La alegerile locale acest prag este depășit pentru aproximativ 60% din localități, pentru că acele praguri minime stabilite depășesc 1% din numărul de alegători din localitatea respectivă.
 - În România, semnăturile se pot strânge doar fizic, cu excepția alegerilor parlamentare, unde a fost introdusă o formă hibridă în timpul pandemiei.
 - România are un nivel ridicat al emigrației, dar păstrează cetățenii plecați în străinătate în corpul electoral. Acest lucru face ca numărul de cetățeni aflați efectiv într-o localitate să fie semnificativ mai mic decât numărul de alegători înregistrați, ceea ce complică și mai mult strângerea semnăturilor.
2. **Nu există nicio metodă eficientă de a verifica în mod real autenticitatea semnăturilor.** Birourile electorale nu au la dispoziție nici timpul, nici resursele necesare pentru a face mai mult decât o verificare superficială. La alegerile prezidențiale din 2019, Biroul Electoral Central de la acel moment a încercat să fie mai strict și chiar a respins înregistrarea unor candidați ale căror liste de semnături părea falsificate. Toate deciziile BEC au fost întoarse de Curtea Constituțională, care a observat că ele nu se bazează pe dovezi, ci doar pe suspiciuni. Ulterior, BEC a făcut plângeri penale pentru semnăturile suspecte, dar dosarele penale deschise nu au condus la nicio concluzie.

Din coroborarea celor două probleme, rezultă cea mai proastă situație posibilă, adică sunt avantajați competitorii care sunt dispuși să ignore prevederile legale, pe principiul că scopul scuză mijloacele:

- Candidații corecți sunt nevoiți să facă un efort foarte mare pentru a strânge semnăturile, iar unii competitori corecți ratează participarea în alegeri.
- Candidații incorecți pot „fabrica” semnăturile fără grija că ar putea fi penalizați în vreun fel.

Cu un sistem electoral care favorizează candidații incorecți, nu ar trebui să ne mire că asistăm la o scădere permanentă a integrității clasei politice.

II. O soluție modernă la problema semnăturilor de susținere

Soluția pe care o propunem are următoarele componente:

- Numărul de semnături scade până la 0,2% din numărul de alegători dintr-o circumscripție.
- Semnăturile vor fi strânse atât online, într-un sistem centralizat gestionat de Autoritatea Electorală, cât și fizic, de către competitorii politici.
- Formularele pentru semnăturile strânse fizic vor fi optimizate pentru a fi scanate rapid, astfel încât să fie unite într-o bază de date comună cu cele strânse online.
- Autenticitatea unui eșantion de semnături va fi verificată obligatoriu. Birourile Electorale pot decide extinderea verificărilor.

Numărul de semnături

Să ne amintim că rolul semnăturilor este de filtru de relevanță. Este inutil să ai multe semnături, dacă nu le verifică nimeni. Putem scădea semnificativ numărul de semnături, dacă introducem verificări.

Propunerea generală pe care o facem este un prag standard de 0,2% din numărul de alegători înregistrați într-o circumscripție (înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare), dar nu mai puțin de:

- 50 în cazul comunelor;
- 250 în cazul localităților urbane de rangul II și III;
- 500 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I (se aplică și pentru alegerile parlamentare, unde județele sunt circumscripții);
- 30.000 pentru alegerile naționale (Parlamentul European, Președinte, alegeri parlamentare pentru partidele care depun liste în toate circumscripțiile).

Spre exemplu, la 1 martie 2025 erau înscriși în Registrul Electoral 18.217.156 cetățeni. Aplicând procentul de 0,2%, rezultă că numărul de semnături ce ar fi trebuit strânse de fiecare candidat ar fi fost de 36.435.

Strângerea semnăturilor online

Semnăturile online vor fi strânse pe o platformă gestionată de către Autoritatea Electorală Permanentă. Amintim că AEP gestionează deja Registrul Electoral, adică baza de date cu toți cetățenii. AEP gestionează și o bază de date cu formațiuni politice, în scopul verificării finanțării activităților politice.

Pentru strângerea semnăturilor online, vor fi necesari următorii pași:

1. La începutul perioadei electorale, competitorii politici se vor înregistra în platformă.
 - Pentru formațiunile politice cu toate datele la zi, poate fi o simplă semnalare a intenției de a participa în alegeri.
 - Imposibilitatea strângerii semnăturilor online poate fi o sancțiune eficientă pentru formațiunile care au neglijat să trimită la timp informațiile către AEP.
 - Poate fi discutat ce informații vor fi solicitate, spre exemplu lista de candidați, programul politic, programul electoral, statut etc.

2. În perioade de strângere de semnături, cetățenii se vor autentifica în platformă folosind unul din mijloacele de autentificare în relația cu statul pe care le au deja la dispoziție:
 - Cartea de identitate electronică – aceasta este introdusă începând cu anul 2025, iar următoarele alegeri vor fi în 2028. Ne așteptăm ca numărul de posesori ai unei cărți de identitate electronice să crească semnificativ în trei ani;
 - Aplicație ROeID, disponibilă de mai mulți ani;
 - Contul din Ghiseul.ro, folosit și pentru plata taxelor;
 - Contul din Spațiul Privat Virtual al ANAF.

3. Platforma verifică automat dreptul de vot al cetățeanului, prin interogarea Registrului Electoral. Cetățeanul cu drept de vot vizualizează lista de competitori înscriși în circumscripția unde este înregistrat și poate alege să semneze pentru unul sau mai mulți competitori.
 - Poate fi discutat dacă, în condițiile scăderii numărului de semnături, este preferabil ca un cetățean să poată susține cel mult un competitor electoral.

Strângerea semnăturilor fizic

Fiecare competitor electoral își va organiza strângerea de semnături fizic.

- Formularele vor fi simplificate, și vor include doar numele, prenumele, Codul Numeric Personal și semnătura;

#	Nume	Prenume	Cod numeric personal													Semnătura
1	Ionescu	Ion	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	
2	Nicolescu	Nicoleta	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	

- Zona pentru CNP va fi împărțită astfel încât fiecare cifră să fie trecută într-o căsuță, ca în imaginea de mai sus;
- Va fi responsabilitatea competitorilor să se asigure că datele sunt trecute corect, sub sancțiunea invalidării semnăturilor respective.

La depunerea candidaturilor, formularele cu semnături fizice vor fi scanate și datele vor fi trecute automat într-o bază de date. Vor fi unite automat bazele de date cu semnături strânse fizic și online, și tot automat vor fi eliminate eventualele duplicate (cetățeni care au semnat și fizic, și online) și toate semnăturile cu CNP invalid sau cu cetățeni fără drept de vot în circumscripția respectivă.

Verificarea unui eșantion de semnături (strânse fizic)

Dintre semnăturile strânse fizic și validate, platforma va genera automat un eșantion de semnături, distribuite geografic pe toată suprafața circumscripției în cauză, proporțional cu numărul de semnături din fiecare localitate. În funcție de tipul de alegeri și de dimensiunea localității, dimensiunea eșantionului va fi de maxim 10 persoane în cazul comunelor, la alegeri locale, până la câteva sute, în toată țara, în cazul alegerilor naționale.

Birourile Electorale vor transmite eșantionul către Ministerul Afacerilor Interne. În termen de 48 de ore, Poliția va contacta cetățenii respectivi pentru a confirma că au semnat sau nu listele pentru competitorul electoral în cauză.

Dacă, în urma verificărilor, Biroul Electoral constată că există suspiciunea că există un număr de semnături neconfirmate care să conducă la invalidarea candidaturii, poate decide să extindă verificarea la un număr mai mare de semnatari.

Nu este necesară verificarea suplimentară a semnăturilor strânse online, pentru că în cazul lor autentificarea cetățenilor face parte din proces.

III. Modificarea legislației și costuri

Implementarea acestei soluții se poate face doar cu modificarea legislației actuale. Acest lucru este oricum de dorit, pentru că legislația este fragmentată și incompletă.

Există și unele costuri suplimentare:

- Dezvoltarea platformei pentru strângerea semnăturilor online;
- Achiziția unor echipamente pentru scanarea rapidă a formularelor cu semnături.

Considerăm că aceste costuri sunt neglijabile, în raport cu beneficiile aduse.

Este timp suficient pentru modificarea legislației și implementarea ei, până la alegerile următoare, din anul 2028.